

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLAS V (OBOWIĄZUJĄCE W I I II PÓŁROCZU)

Wymagania na ocenę celującą:

Uczeń:

- posiada szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury,
- twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów ,
- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki ,
- samodzielnie i kreatywnie korzysta z różnych źródeł informacji,
- chętnie czyta i zna wiele tekstów literackich,
- bierze udział w konkursach przedmiotowych z języka polskiego,
- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym,
- interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przenośnym ,
- podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych,
- dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych ,
- stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów,
- dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich,
- w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny,
- formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych,
- kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich,
- wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska,
- redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi,
- swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych,
- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych,
- samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania,
- w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą:

Uczeń:

- czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści,
- wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy,
- twórczo wykorzystuje informacje z tekstu,
- wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi,
- określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego,

- wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych,
 - ocenia wpływ porządkowania informacji na proces zapamiętywania,
 - odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio,
 - odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów przenośnych w wypowiedzi,
 - wyciąga wnioski z tekstu,
 - określa funkcje części składowych wypowiedzi,
 - określa funkcje różnych słowników,
 - korzysta z różnych źródeł informacji,
 - wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu,
 - określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu,
 - określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu,
 - określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu,
 - nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji,
 - opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury,
 - komentuje sytuację bohatera,
 - posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci,
 - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury,
 - określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej,
 - wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni,
 - objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych,
 - używa funkcjonalnie pojęć: wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, bezrymowy, wolny oraz rymy i rytm
- podczas analizy wiersza,
- rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego,
 - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego,
 - nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk),
 - stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń,
 - określa motywy działania bohatera,
 - omawia funkcję mitów i legend,
 - odczytuje proste symbole i alegorie,
 - formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu,
 - odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury,
 - czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.
- świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi,
- dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu,
 - formułuje pytania o charakterze uogólniającym,
 - podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się,
 - redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując środki językowe podkreślające intencję wypowiedzi,
 - redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu,
- opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie,
- rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi,
 - dba o zwięźłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego,
 - prezentuje własne stanowisko w rozmowie,
 - czytając głośno, przekazuje intencję tekstu,
 - głosowo interpretuje tekst,

- zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe,
- przekształca zdanie pojedyncze w równoważnik zdania i odwrotnie ze świadomością celu,
- poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie,
- używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy,
- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni:
 - rz, ż, ó, u, h, ch,
 - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami,
 - wielką i małą literą,
 - ą i ę,
 - i po spółgłoskach,
 - zakończeń -i, -ii, -ji,
 - końcówek -em, -om,
 - przymków złożonych i wyrażen przymkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach,
- stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach,
- stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym,
- używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach archaizmów i neologizmów.

Wymagania na ocenę dobrą:

Uczeń:

- czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów,
- nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy,
- samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji,
- określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi,
- porównuje wybrane elementy tekstów literackich i informacyjnych,
- zna funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi,
- hierarchizuje informacje,
- wyszukuje w tekście treści wyrażone pośrednio,
- rozumie przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi,
- wyodrębnia przesłanki w tekście,
- określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi,
- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych,
- korzysta z informacji zawartych w encyklopedii,
- rozpoznaje podmiot gramatyczny, szeregowy, towarzyszący oraz orzeczenie czasownikowe i orzeczenie wyrażone wyrazami typu można, warto z bezokolicznikiem,
- rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie,
- wskazuje różnice między różnymi częściami mowy ,
- rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe oraz formy przypadków rzeczownika i przymiotnika,
- rozpoznaje emocje wyrażane gestami i postawą,
- opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury,

- zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami,
- ocenia bohatera literackiego,
- odróżnia prozę od poezji,
- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości,
- wypowiada się na temat fantastyki w mitach i legendach,
- wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy,
- rozpoznaje wiersz wolny, zna pojęcia: rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne,
- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych,
- posługuje się ze zrozumieniem terminem ujęcie,
- wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym,
- analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym,
- przedstawia opinię na temat bohatera,
- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich,
- odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych,
- odczytuje przesłania legend i mitów,
- zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu,
- czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki,
- wypowiada się logicznie na podany temat związany z poznanymi tekstami kultury,
- stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje),
- formułuje pytania o zróżnicowanej budowie,
- posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności,
- redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo,
- redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie,
- tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy,
- stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego,
- reaguje na wypowiedzi innych rozmówców,
- czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne,
- artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji,
- używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji,
- przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie,
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej,
- uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości,
- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni:
 - rz, ż, ó, u, h, ch,
 - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami,
 - wielką i małą literą,
 - ą i ę,
 - i po spółgłoskach,
 - zakończeń -i, -ii, -ji,

- końcówek -em, -om,
- przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach,
 - stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach,
 - stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym,
 - używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów.

Wymagania na ocenę dostateczną:

Uczeń:

- czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa,
- słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów,
- wydobywa istotne informacje z tekstu,
- odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi,
- odróżnia tekst literacki od informacyjnego,
- odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi,
- odróżnia informacje ważne od drugorzędnych,
- dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio,
- rozumie dosłowne i niektóre przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi,
- określa prawdziwość informacji dotyczącej tekstu,
- wyodrębnia w tekście części kompozycyjne,
- zna budowę słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych,
- zna budowę hasła encyklopedycznego,
- zna pojęcia: przydawka, dopełnienie, okolicznik sposobu, okolicznik czasu, okolicznik miejsca,
- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika,
- rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przyimki,
- odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej oraz niektóre czasowniki dokonane i niedokonane,
- rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy,
- opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich,
- określa sytuację bohatera literackiego i filmowego,
- prezentuje swój pogląd na temat bohatera,
- rozpoznaje różne teksty kultury,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości,
- wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego,
- rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy,
- odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów,
- posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie znaki teatru,
- wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy,
- wymienia cechy programu telewizyjnego o charakterze konkursowym,
- omawia wydarzenia w tekście, używa pojęć wątek i akcja,

- wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera,
- odróżnia mit i legendę od baśni,
- odbiera niektóre teksty kultury na poziomie metaforycznym,
- odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów,
- rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich,
- czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony,

krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością,

- dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej,
- formułuje logiczne pytania do tekstu,
- stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu,
- redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi,
- redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis, miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie,
- wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych,
- sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- włącza się do rozmowy w kulturalny sposób,
- czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach,
- recytuje tekst poetycki,
- używa świadomie wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących ,
- tworzy poprawne wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
- przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej, tworząc wypowiedzi o

nieskomplikowanej strukturze językowej,

- używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach,
- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni:

– rz, ż, ó, u, h, ch ,

– nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami,

– wielką i małą literą,

– ą i ę,

– i po spółgłoskach,

– zakończeń -i, -ii, -ji,

– końcówek -em, -om,

– przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach

- stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach,
- stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych,
- odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych, tworzy rodziny wyrazów.

Wymagania na ocenę dopuszczającą:

Uczeń:

- czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne,
- słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów,

- określa temat oraz kategorie dotyczące podstawowych elementów świata przedstawionego tekstu,
- zna pojęcia: autor, narrator, czytelnik, słuchacz, nadawca, odbiorca wypowiedzi,
- rozpoznaje tekst literacki oraz tekst informacyjny,
- rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję),
- porządkuje informacje z tekstu,
- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost,
- rozumie treść pytań, poleceń oraz prostych informacji,
- zna pojęcia prawda i fałsz,
- zna pojęcia: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity,
- korzysta ze słownika ortograficznego ,
- wyszukuje hasła w encyklopedii ,
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu,
- odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia zdanie pojedyncze i zdanie złożone,
- rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki ,
- rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy,
- odczytuje proste znaki, w tym emotikony,
- nazywa reakcje czytelnicze,
- wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego,
- wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera,
- odróżnia dzieło literackie od innych tekstów kultury,
- zna pojęcie fikcja literacka,
- wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego,
- zna pojęcia: epitet, porównanie, przenośnia (w tym uosobienie i ożywienie), wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm,
- rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie rytm,
- posługuje się terminami: lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja w kontekście widowiska teatralnego,
- posługuje się pojęciami związanymi z filmem: aktor, reżyser, scenariusz filmowy,
- odróżnia film od programu informacyjnego,
- wyodrębnia wydarzenia w tekście,
- prezentuje najistotniejsze informacje o bohaterze,
- identyfikuje opowiadanie, powieść podróżniczą, baśń, legendę, podanie, klechdę, mit, fraszkę, wiersz, przysłówie, komiks,
- odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym,
- używa pojęcia przesłanie w odniesieniu do legendy i mitu,
- posługuje się pojęciami: dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna w odniesieniu do treści omawianych utworów,
- czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego,
- udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania,
- rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną,
- formułuje poprawnie pytania podczas rozmowy,

- tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeprosiny,
- redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach
- redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie ,
- wydziela margines i dba o estetykę tekstu,
- sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie ,
- czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń ,
- wygłasza tekst z pamięci,
- odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- buduje logiczne wypowiedzenia pojedyncze i złożone,
- stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej,
- tworzy przysłówki od przymiotników,
- zna zasady pisowni:
 - rz, ż, ó, u, h, ch,
 - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami,
 - wielką i małą literą,
 - ą i ę,
 - i po spółgłoskach,
 - zakończeń -i, -ii, -ji,
 - końcówek -em, -om,
 - przymków złożonych i wyrażen przymkowych:
- zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem,
- operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową, nie jest w stanie wykonać (nawet przy pomocy nauczyciela) zadań o elementarnym stopniu trudności, a braki te uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy.